AYDEDE

No. 91 — 54
ÇARŞAMBA 10 Kasım 1948
Fiatı 15 Kuruş

Cumartesi ve Çarşamba günleri çıkar tam mânasile bitaraf siyasi hoşsohbet gazete
İdarehane: Ankara Caddesi 98/2, TAN Basımevi
Başmuharriri: REFİK HALİD KARAY

Tesis tarihi : 1922
Telgraf : Aydede — İstanbul
Telefon - 25100 — Posta Kutusu: 616

— Yavrum ! Sen babana aldırma, geri dön.. Bizi bırakıp da nereye gideceksin?
— Boş ver, kendini üzme, ben de hürriyeti seçtim !

Yas Günümüz

Bugün Türk milleti büyük inkılâpçısının matemini tutuyor. Gazetemiz o acıya en samimi, en derin surette iştirâk eder. Atatürk'ün mânevi huzurunda tazim ve tahassürle eğilir.

SUDA NAKIŞLAR

Bazı Sözlere Dair

Aynen olmasa gerektir, yeni Meclis başkanı şöyle bir şey söylemiş :

"— Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türk vatanının ve milletinin sahibidir."

Böyle dememiştir; hiç sanmıyoruz. Biz düşünüyoruz ki artık böyle şeyler de söylenemez. "Şu, bunun efendisidir; bu, onun sahibidir; Ahmet milletin tek kurtarıcısıdır; Mehmet, bilmem nenin bilmem nesidir" gibi fazla kuvvetli fazla mübalâğalı ve fazla totaliter lâkırdılar zaten çok defa hakikate, mantıka, tarihe, işlerin gidiş ve oluş şekillerine uymaz. Hele demokrat telâkkilere !

Madem ki Amerikayı örnek gösterme ve Amerikan idare tarzını övme yolundayız; dikkat etmeliyiz: Ne Washington, ne Hamilton, ne Madison ve bütün sonrakiler kimseyi kimseye sahip çıkarmamışlar; velev ki söz ola ve belâgat sayıla, herhangi bir kurulu bir başka kurula ve şahsa bu tapu temlik etmedikleri gibi hiç bir şahsiyette de haddinden fazla kudret görmemişler, göstermemişlerdir.

Şu vesile ile bir defa daha işaret edelim ki yepyeni, büsbütün yeni, çok kuvvetli, pek üstün sözler söylemek, vecizeler yapmak merakından ve yarışından kendimizi mümkün mertebe kurtarsak iyi olur.

Hattâ eskiden söylenmişlerden bir kısmını unutmamız, tasfiyeye tâbi tutmamız da hayırlıdır. Bir inkilâp başlangıcında çok mânalı, gayet parlak, âdeta dahiyane görünen, fevkalâde tesir hasıl eden bazı sözler vardır ki zamanla büsbütün sönmezlerse de epeyce pörsürler. Belâgat, edebiyatın en geçici ve yıllara son derece mukavemetsiz bir tarzıdır.

Fransa büyük ihtilâli ricalinin, sonraki nesiller tarafından güzelleştirilen meşhur sözleri bile şimdi eskisi kadar heyecan uyandırıcı mıdır? O devri, artık Michelet'nin destani ve belâgatli uslûbundan okumak, hararetine kapılmak zor oluyor.

HALK PARTİLİLERİN ACI İTİRAFLARI

C. H. P. Alemdar ocağının yıllık kongresinde konuşanlardan biri: "vicdan azabı içinde„ olduklarından, öteki: "partiden soğuduklarından", bir başkası: "insan içine çıkamadıklarından" bahsetmiş. Tuhaf şu Halk Partisi mensupları..., hem vicdan azabı çekiyorlar, hem partiden soğuyorlar, hem insan içine çıkamıyorlar, hem de Partiden istifa etmeyi bir türlü akıllarına getiremiyorlar. Şaşılacak şey doğrusu!...

OTOMOBİL SUİİSTİMALLERİ...

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilen bir sözlü sorunun bir maddesini cevaplandıran Başbakan yardımcısı, resmi plâkalı otomobillerin suiistimalini önleyecek bir kanun tasarısı hazırlanmış olduğunu söylüyor.

Hayret etmemek mümkün mü? Demek oluyor ki, memleketin en yüksek kademelerine gelmiş; umum müdür, müsteşar, bakan olmuş şahsiyetler resmi vazifelerini kolaylıkla ifa edebilmek için emirlerine verilmiş otomobilleri keyiflerine ait işlerde o derece de fazla, göze batacak şekilde kullanmışlar ki, bu suiistimali önlemenin tek çaresi kanun çıkarmak olmuş...

Örtki, ölem..

Esasa gelelim : Türkiye Büyük Millet Meclisi Türk milletini temsil eden ve aziz vatanın menfaatlerini koruyan yüksek bir vatandaşlar topluluğudur.

Az şey mi bu?

Bu kadarından Millet Meclisi de, muhterem azası da kâfi derece memnun olabilirler; olmalıdırlar, oluyorlar da zaten... Bir vatanın asıl sahibi o milletin kendi şuuru ve benliğidir.

AYDEDE

Biz, Bize Benzeriz !

Avrupadan dönen Sanayi Birliği başkanı Cumhuriyet gazetesine demiş ki: "Biz ne ticaretten anlıyor, ne de istihsal yapabiliyoruz. Dış ticaret teşkilâtımızın faaliyeti İranınkinden bile geridir„ ve ilâve ediyor: "Bütçe açığının yeni bir vergi ile kapatılması usulü yalnız bizde görülüyor.„

Elbette! bizim, bize benzediğimizi evvelceden söyliyerek dünya usulüne uymaz işler yapacağımızı çoktan haber vermemişmiydik..

Geçim Endeksi !

Ticaret Odasının malûm endeksine göre beş kişiden mürekkep orta halli bir ailenin geçinme masrafı Ağustos ayında 310 liraya yükselmiş. 1938 yılına nazaran artışlar şunlardır :

Gıda fiatları : Yüzde 450;
Isıtma ve aydınlatma : Yüzde 328;
Giyim ve eşya : Yüzde 378.

Yeni kazanç, yol vergisi, lüks kanunlarından sonra piyasa yine başı boş bırakılırsa seyredeceğiz asıl endeksi !

Bozdoğan Kemeri

Bindiğim otobüs Beyazıtta hıncahınç doldu. Girenlerin hepsi delikanlı, taze; ellerinde portföy, Üniversite talebeleri. Hepsinin ağzında Medeniye, Borçlar Kanunu, Hukuk tarihi, Roma hukuku gibi sözler... ben de kulak misafiri.

Aksaraya indik; Atatürk buluvarını tuttuk; Saraçhanebaşında durduk; Bozdoğan kemeri göründü. Tazelerden biri lâfı açtı:

— Bu kemer Romalılardan kalmış.

— Ne sağlam yapı; kimbilir kaç bin senelik?

— Kaç asırdanberi de işe yaramıyor, boşuna yer kaplıyor!.

Çocukluğum, gençliğim kemerin burnunun dibinde geçmiştir. Evimiz bu semtteydi. Komşulardan çoğu (Ceneviz vaktinde yapılmış) diye kesip atarlardı.

Fatih camiinin berisinden başlıyan, Şehzadebaşı gerilerine uzanan bu koskoca alâmet, yangınlardan evvel de yakından, uzaktan göze çarpardı.

Halk oldum olasıya Bozlağan kemeri derlerse de doğrusu Bozdoğan'dır. Doğan, eski çağlarda, av için alıştırılan yırtıcı kuştur. eski ordumuzda bunları yetiştiren bir sınıf askere Doğancı denirmiş; kışlaları Üsküdarda bulunduğundan Doğancılar mahallesinin adı onlardan kalma.

İstanbula, civarlardan içilecek su getirmek maksadiyle, Bozdoğan kemerinin temellerini atan, Edirne şehrine Adrianopolis diye kendi ismini takan, Roma imparatoru Adrianus'muş (117-130). Seleflerinden Valens (364-378) Kalkedonya, yani kadim Kadıköyünün sur taşlariyle kemeri yeni baştan yaptırdığı için Avrupa tarihleri onun ismiyle anmışlar.

Devir devir harap oldukça tamir gören kemeri, daha mükemmel bir hale getiren Kanunî Sultan Süleymandır. Önce boyu bin metreden fazlaymış, suları, şimdiki Üniversite meydanının altında büyük bir hazinede birikirmiş. Kanunî, oğlu Mehmet Sultan namına Şehzade camiini bina ettirdiği sırada, manzarasını ve heybetini kapamasın diye kemerin son kısmını yıktırmış.

Bugünkü boyu 625, yüksekliği 18 buçuk metredir. Bizim çocukluğumuzda Kırkçeşme ve Halkalı sularını etrafa dağıtırdı. Fatihte, başlangıçtaki kahvede ârâm eden Trablus kuşaklı, sallandırma köstekli, bıçkın tavırlı su yolcular sabah akşam kilitli demir kapısından dalıp, üstüne çıkıp muslukları açar, kapar; suları akıtır, keser, bir masuraya, yarım masuraya ba senet mutasarrif ev sahiplerinden her ay 20 kuruş, iki çeyrek avaidi alır; para koparamadıkları evleri susuzluktan Kerbelaya döndürürlerdi. Beş, on kuruş mukabilinde meraklıları, bilhassa ecnebi seyyahları gezmeğe bırakırlardı.

İbrahim Paşa hamamının arkasında küçük bir su terazisi vardı. Firuzağa camisi sokağında oturan dul, dil ebesi, gayet de pek göz ve becerikli bir hatunun canına tak demişti. Ikide bir, geceleyin, el ayak ortadan çekilince, başına atkıyı örtüp kapıdan fırlar, teraziye tırmanır, keseri vura vura ana musluğu çevirir, bazan kırıp parçalar, konu komşusunu alnından öptürürdü.

27 Ağustos 1918 deki Vefa yangınına kadar kemerin sağı solu sımsıkı mahalle idi. Süleymaniye tarafındaki kapısı ekseriya kapanmaz, ekseriya açık durur. Kimler yukarıyı boylamazdı?

Uçurtma uçuracak çocuklar; Sultan Beyazıt dedeleriyle külhan takım; çobanlariyle beraber keçi, koyun, hattâ sığır sürüleri (yeşillikleri otlıyacaklar).

Hiç hatırımdan çıkmaz. Günün birinde bir öküzcağız, ayağı kayarak aşağı yuvarlanmış, bir hakkuran kafesinin damını göçertmiş içeridekileri (Kıyamet kopuyor) feryatlariyle palas pandıras dışarı uğratmıştı.

Kar yağıp ortalık don tutunca kemerin yanlarından adam boyunda, bacak kalınlığında, uçları sipsivri buzlar sarkardı. Hava biraz gevşeyince altından geçme... geç. Olur a, düşecek oldu mu, tepeye de rastladı mı kuyruk sokumundan çıktı gitti.

Kırkçeşme, Kovacılarda oturanlardan nicelerini bilirim, kışın Şehzadebaşı-Fatih caddesine varmak için oralardan geçememiş, tırerelerden dolaşmağa katlanmışlardır.

Yazın Bozdoğan kemerinin üstüne dikil, Istanbulun dört canibini kuş bakışı temaşa et, manzaraya doyabilirsen doy. Erken davranmışsan Kayışdağı tepesinden güneşin doğuşunu, akşama kalmışsan, Rami kışlası arkasından batışını seyret ve ömrüne ömür kat..

Sermed Muhtar ALUS

O da Kıymetlidir

Montesquieu yakın bir ihtilâl arkadaşiyle münakaşa ediyor, kendi noktai nazarını müdafaadan biran geri kalmıyordu. Halbuki, arkadaşı da müdafaa ettiği fikri doğru buluyordu. Nihayet dayanamadı Montesquieu'ya bağırdı:

— Eğer sen, bu hususta haksız değilsen, ben kafamı veririm.

Montesquieu, soğukkanlılıkla:

— Fena değil, dedi. Bazan dostlar arasında takdim edilen ufacık bir şeyin de kıymeti vardır!

Trenlerde milletvekili kompartimanlarının bütün vatandaşlara açılması konuşuluyor (Gazeteler)

— Ulen, burası pek rahat, yanlış vagona bindik, galiba...
— Yok; şimdiye kadar milletvekillerinin bindiği vagona bindik!

Kadın — Aşağı in herif!
Erkek — İnmiyeceğim işte. Bu evde benim sözüm geçer!

"Fransız karikatürü"

Doğru mu Söylemişler, Ne Dersiniz ?

★ Kadınlar, hakikate ekseriya yontulmamış, kaba saba bir şey diye bakarlar.
B. Golz

★ Güzellik ve iffet, Allah tarafından kadınlara verilen iki büyük nimettir. Ancak, bu nimetleri aynı zamanda muhafaza edebilen kadına pek az tesadüf edilir.
Zeiler

★ Hayatı uzatamazsın. Fakat genişletmek ve derinleştirmek elindedir.
Fock

★ İyi insanları hâlâ sevebilen bir adam, bozulmamış bir karakter taşıyor demektir.
Lessing

★ İnsanlar arasında: "İleri gelenler" sözünden şunu anlıyorum: Kuvvetle ve kuvvetiyle değil de vazife duygusuna boyun eğenler..
Fontane

★ Kendini tanımak istiyorsan : Başkalarının hareketine dikkat et! Başkalarını anlamak istiyorsan kendi kalbine bak!
Schiller

★ Kalb, ekseriya şeref ve haysiyeti yoldan çıkaran bir lokomotife benzer.
Emerson

★ İster mesut ol, ister muztarip: Kalb daima ikinci bir kalb ister. O zaman paylaşılan sevinçler artar, taksim edilen kederler azalır.
Tiedge

★ Böcek olmağı kabul edenler, ayak altında kalınca şikâyet etmemelidirler.
Kaint

★ Akıllı olmak yetmez, aklı yerinde kullanmalı.
Descartes

Meraka Hacet Yok

Parisin sevilmiş meşhur doktorlarından Falconet, sonradan görme zengin ve şımarık bir hasta kadına çağırılmıştı.

Kadının ciğerlerini dinledi, kalbini dinledi, nabzına baktı, göz kapaklarını çekiştirdi, diz kapaklarına vurdu, bir şeyciği yoktu. Sorduğu suallere de müsbet cevaplar alıyordu: Kadın iyi uyuyordu, iştihası yerindeydi, hazım mükemmel. Bu münasebetsizliğe kızan doktor, reçetesini çıkardı:

— Merak etmeyiniz efendim, dedi. Şimdi ben bütün bunların aksini yapacak ilâçları yazarım!

Şikâyet Bürosu

— Bay direktör, bana dairenizde iş verdiğinizden dolayı size olan minnettarlığımı ifadeden âcizim. Yalnız size tamamen sağır olduğumu evvelden bildirmem, daha dürüst bir hareket olur.

— Zarar yok, sizi şikâyet bürosuna koyarız!

Minelbab İlelmihrab

Yazan: Refik Halid KARAY

— Tefrika No. 54 —

Matbaanın Beyoğluna geçişi — Başımda kabak gibi patlıyanlar — Anadolu Kulübünde Konser — Patlıyan iki el tabanca — Kulüpten kaçışımız — Sarsak bir adam Kulüp kapısından çıkarıldı, bir arabaya bindirildi — Ertesi gün "Akşam" vakayı tellendirip pullandırıyor, benim de orada olduğumu yazıyordu.

Gazetenin Beyoğluna geçişi beni büsbütün Babıâli civarından, yani siyaset mahafilinden uzaklaştırmıştı. Rahatım devam ediyordu. İspanyol nezlesi bile bu defa, zahir çektiklerimizden insafa gelerek, bizi yoklamadı.

●

İşte bu suretle bana bir nebze rahat etmek müyesser olmuştu. Bu rahatın o derece lezzetini almıştım ki artık siyaset beni pek az meşgul ediyordu. Nitekim müteaddit siyasi davet, ziyaret ve müracaatları nazikâne red ediyor, gözlerimi münhasıran evime çevirmiş, dinleniyordum. Fakat bu devre daha uzun sürmedi; birbiri arkasına vakalar patladı, hattâ bazısı kabak gibi de başımda patladı. Şimdi onları hikâye edeceğim.

●

2

(Anadolu Kulübü) cinayeti, Hürriyet ve İtilâfın inkisamı ve İstanbulun işgali hakkında bildiklerim nedir?

Bir gün matbaada baktım ki yanıbaşında davetiyeler yapılmış, tevzi ediliyor.

Nedir, dedim... alaturka verilecek, oyun, falan değil, çok muteber zevat med'udurlar, saz mükemmel, büfe enfes, siz niçin gelmiyor sunuz? dediler.

Musikiye meraklı ve o derece de vakıf bir arkadaşım olan Sabih Beyle biz de konserde bulunmak kararı aldık ve gittik. Gittik ki saz bozuk, bereket bozuk olan sade saz; Büfe bozuk değil... Karasu Efendi, sabık İzmit mebusu Ziya Bey gibi dört, beş belli başlı zat varsa da onlar da salona icabettiği kibarlığı vermeğe bittabi kifayet etmiyordu. Fikrimde bir hoşnutsuzluk duyuyordum. Ne ise, mektep arkadaşım Refi Cevadın coşkun neşesi ve viski kudreti yavaş yavaş beni yadırganlıktan kurtarıyordu. Yukarıda bakara başlamıştı; seyretmek için çıktık. İçkiye duyduğum iştihanın binde birini kumar için duymamışımdır. Hattâ tavla bile bilmem; pokeri fena oynarım, beziğe senede dört kere ya el sürerim, ya sürmem. Bunlardan başka âdi ahçı iskambili dahi nasıl oynanır, vukufum yoktur. Esniyerek masaya göz gezdiriyordum, aşağıdan doğru iki silâh sesi geldi, silâh sesi veya tokat sesi... Silkilen bir halı sedasını andırıyordu. Halk telâşa geldi, lâkin aynı zamanda müessese sahiplerinin sesleri aksetti:

— Birşey yok, Beyler, devam ediniz, bir şeyler yok!

●

Beni bu ses temin ve tatmin edemezdi; "Rumelide asayiş" serlevhasına benziyordu. Sabih Beye derhal: "Haydi, arabamızı çekelim!" dedim; merdivenleri indik; alt katta gözüme bir oda iliştı, kanapede bir adam uzanmış, beline kadar yere sarkmış, başında dört beş kişi; inliyordu. Sormadım bile... Lâstiklerimi giydim, şemsiyemi aldım, arkadaşım da beni takip etti. Fakat kapıcı:

— Çıkılmaz, yasak!

Demek istedi. Böyle zamanlarda zekâ ve zekâ ile tev'em bir vekara ihtiyaç vardı, kaşlarım çatıldı, suratım asıldı, kumanda vermeğe alışmış gibi kesici bir sesle (Aç!) dedim, o kadar... Herif kapının demirini çekti, yılan gibi arasından süzüldük ve kendimizi karşı kaldırıma attık. Seyrediyorduk. Biraz sonra hâdise mahallinden birisi fırladı, araba getirtti; kapı usulca açıldı, dört kişi bir sarsak adamın kollarından, bacaklarından kaldırarak getirdiler, arabaya oturttular, fakat o, oturamadı, kaydı, ayak basılan yere yarı boş bir çuval gibi yığıldı. Bir daha kaldırmak istediler, olamadı, o zaman arabacının yanına biri fırladı, diğer iki kişi de içine geçti, Taksim istikametinde çekilip gittiler.

●

Onlar çekilmişlerdi ki zabıta memurları eve girdiler. Biz de atikliğimizden memnun yatacağımız yere avdet ettik. Lâkin bu tedbirimiz işe yaramamıştı, zira ertesi gün, (Akşam) vakayı tellendirip pullıyarak yazdı ve benim ismimi de bilhassa zikrederek âleme kumarbaz gibi teşhir etti. Ama ne diyebilirdim, madem ki gözlüklü namı diğer Kör Eminin vurulduğu bir kumarhanede ben de bulunmuştum. Filvaki bir kere bulunmuştum, sui tesadüf beni bin kere bulunmuştan beter etti. Çok şükür ki müstantik karşısına veya mahkeme huzurunda şahitliğe hacet kalmadı.

●

O günlerde (Hürriyet ve İtilâf) ikiye inkısam etmişti. İkincisinin başında Miralay Sadık Bey vardı; yenisinde, yani (Mutedil Hürriyet ve İtilâf) Sabri Efendinin riyaseti altında idi. Her iki grup müteneffizanı da Damat Ferit Paşanın peşinde. Damat Paşa da her ikisinin içinde bulunuyordu.

Balta limanını aşındıranların had ve hesabı yoktu. İçtima içtima üstüne, hükümete tekrar geçmek çareleri arıyor, iki zümre de Damada hulûle uğraşıyor, lâkin Sadrı sabık daha ziyade mutedillere mütemayil görünüyordu. Ben fırkaya, yani yenisine pek nadir uğrar, Balta limanına ise gitmezdim. Yalnız ara sıra Mehmet Ali Bey, Ali Kemal merhum, yahut da başka Damat yârânı yazılarımdan dolayı Paşanın iltifatlariyle beni akıllarınca dilşad ederlerdi.

(Peyam) ın (Sabah) ile birleşmesi o günlerin vakayiinden olsa gerektir. Mutedil fırka hem Alemdara, hem de Peyam Sabaha istinat etmesi ve içinde daha maruf kimselerin bulunması itibariyle hem muhalifler, hem padişah, hem de Damadı nazarında daha rağbette bulunuyordu. Lâkin ben hâlâ uzlette idim. Lâkin uzaktan uzağa duyuyordum ki İstanbul bir vakanın arifesine yaklaşıyordu.

●

Bir gece Bağdat caddesini fazla gürültülü buldum; mütemadiyen kulağıma yattığım yerde araba sesi geliyordu, ama öyle bir araba gürültüsü ki koşup gitmiyor, ağır ağır, aynı ahenkte uzayor, uzayor, bitmek tükenmek bilmiyordu. Yoksa bana mı böyle geliyordu? Kalktım, sokak üzerindeki bir odaya geçtim, baktım: Arabalar hep top arabasıydı ve yol askerle dolu idi. Acaibime gitti, evvelâ manevra ihtimali hatırıma geldi ama bu bir, beş, yüz top değildi, müthiş bir hareket-i askeriyeye benziyordu. Telefona koştum: Telefon kesilmişti. Sobanın başına koltuğumu çektim, sigara sigara üstüne bir müddet oturdum. Oturdum ama uyku bu? Bastırdı, yatağıma girdim.

●

Sabahleyin iş anlaşıldı: İstanbulu üç devlet veya tâbiri mahsusuyla "Düvel-i selâse" işgal etmişti. Bu hal benim pek hüznüme dokundu, Anadolu hareketini o acı vesiyle ile bir daha içimden takbih ettim. Yunan işgali bir taraftan memleketin yüreğine sokulurken öte taraftan dimağ olan İstanbul da İngiliz zabıtasının büsbütün pençesi altına girmişti. Kabil mi, kabil mi Avrupa husumetinin karşısında bir daha belimizi doğrulta bile'im?

●

Bizim Ali Rıza Paşanın maruf şoreti, Mehmet Haminsinki gibi, bu vaka ile bir kat daha katmerlendi. Ayağını bastığı yerde, Hikmet-i Hüda, facialar zuhur eden bu vezir Sadarete geçince İstanbul da şu faciaya uğradı. Filhakika o, biraz evvel istifasını vermişti, lâkin mübarek kademinin te'sirini Salih Paşa Babıâlide izale edememişti. Böyle çocukça düşüncelere kapılmak mutadım değil iken o gün, teessür idrakime de işlemiş olsa gerek, hatırımdan şu şeamet bahsi böylece geçmişti.

●

İşgale takaddüm eden günlerde (Taymis) in güya bir Mart nüshası mıydı, neydi, elden ele uydurma bir makale tercümesi dolaşmış, Enver Paşa biçaresinin Yeşil Ordu marifetiyle kazandığı muvaffakiyetler tadat ve tasvir olunarak İstanbul halkında heyecan uyandırmıştı.

Bu yalanın ve propagandanın işgali hazırlıyan sebeplerden birini ve mühimini teşkil ettiğine ben kaniim. Arkadaşlardan işittiğime göre İngiliz istihbaratı Mart muhayyel nüshasından fena halde kuşkulanmış, ateş püskürmüştü. Zaten İngiliz aleyhtarlığı o esnada alenen revaçta idi.

İstanbula indiğim günler, Erenköyünde oturan Rıza Nur ve benimle aynı semtte mukim Ferit Beylerle, trende, vapurda buluşur, hasbihaller ederdik. Ferit Beyin gazetesi (İfham) aleyhime dünyanın mizah namı altında görüp bilmediğim en feci, zevksiz, kaba makalelerini yazar, dururdu; Bunların muharriri sonra Parise müsteşar olan Ragıp Beydi. Ragıp Beyin şekl-ü şemailine bakan ondan böyle şeyler suduruna imkân veremezdi; Çelebi kılıklı, nazik yapılı, musahip edalı bir hoşça çocuktu; lâkin kalemi eline alıp da mizahtan dem vurmağa başlayınca pespaye fikirler ve sözler sarfına başlardı. Bunlar o derece sanatsız, yavan ve okunmaz yazılardı ki kızmaz, gerek kailiyle, gerek gazetenin sahibiyle musahabette devam ederdim.

Rıza Nur Beye Serasker Rıza Paşanın hafidesi ile izdivaçtan sonra, şöyle bir yarı modern damat hali gelmişti; ilâveten müthiş İngiliz düşmanı kesilen ve bu düşmanlığı barbar bağıracak derecede ilânı da kendisine vazife ittihaz etmişti. *(Devamı var)*

Amerikan sakızlarında kauçuk varmış (Gazeteler)

— Çocuk! Lâstiği neye parçalıyorsun?
— Vallahi, bir çiğnemlik kopardım, ağabey!

Hanende — Dil yâresini andıracak yâre bulunmaz..
— Neden bahsediyor?
— Galiba ucuzluk nutuklarından!

Şehir hayatı :

Hoş Geçen Bir Gece

S. D. C. (Bu bir siyasi parti değildir, "Sanat Dostları Cemiyeti" adındaki münevverler derneğidir) kış mevsiminin ilk toplantısını lokantasında yaptı.

Sanat Dostları, biri davet tezkeresinde yazılı, öbürü hiç beklenmedik iki sürprizle karşılaştılar : Cemiyetin bulduğu mükemmel bir hususî daire... ve (Tan) matbaası sahibi Halil Lûtfü Dördüncü'nün nutku!

O gece epeyce zevatın şiirleri, sözleri, nükneleri alkışlandı. Fakat alkış sağnağına uğrayan Halil Lûtfü Bey dostumuz idi. Anlattığı hikâye o derece zemin ve zamana uygun, öyle zarif idi ve öyle neşe ile söylenmişti ki sanki anlatılan bir hikâye değil, çalınan veya teganni edilen bir musiki parçası imişçesine :

— Bis! Bis!

Diye haykıranlar bile oldu ve hazırundan çoğu Tan sahibinin nüktedan bir hatip olduğunu bilmediği için bu, gerçekten bir sürpriz yerine geçti.

Hülâsa S. D. C. liler o gece caz, dans, şiir, nükte içinde yine pek hiş bir gece yaşamış oldular, Cemiyetin artık en işlek bir caddede, pek temiz bir yeri olduğu için bu gibi toplantılar daha sık yapılabilecektir.

Bütün sanat dostlarını bu cemiyete yazılmış, o güzel yerden ve sanat muhitinden faydalanmış görmek isteriz.

BOĞAZİÇİ DÖNÜŞLERİ

Sarhoş, kadın ve erkekle dolu ve sarhoş bir şoför tarafından idare edilen — daha doğrusu idare edilemiyen — bir taksi sabahleyin, uzun süren bir içki âleminden sonra Boğaziçi dönüşü bir direğe çarptı; kapısı kendiliğinden açılan arabadan iki bar kızı mancınıkla atılmış gibi fırladı, metrelerce uzaktaki bir demir parmaklığın üstüne kazıklandı. İkisi de o şekilde, sivri parmaklıklara geçirilmiş halde öldüler. Müthiş şey!

Geçenlerde de içinde tam altı tane hercai kadın ve bir miktar erkek bulunan bir taksinin yine Boğaziçi dönüşü nasıl bir kazaya uğradığını gazeteler yazmıştı.

Şoförün kafası yerinde değil! Bar müşterisinin de! Bar kızının da! Böylece kırılıp giderler, elbette! O kafa ile çölde olsalar yine çarpacak bir yer bulurlar. Her kabahati yolların darlığına yükletmeyelim.

SİYASÎ SÖZLER

1 — İhtilâller yapılmazlar, gelirler.
Wendell Phillips (1811-31)

2 — İhtilâller asla geriye doğru gitmez.
Wenedil Phillips ((1811-84)

3 — İhtilâllerin en fenası bir tâmir ve ıslah şeklinde olanıdır.
Charles James Fox (174:-1806)

Bir dokun..

Yükselmek Ne Mühim Şeymiş!

Geçen çarşamba günü sabahleyin havalanıverdim. Yanlış anlaşılmasın, meşrebimi değiştirip birdenbire havaileşmedim, havaya yükseldim.

— Yaa, demek senin de gözün yükseklerde imiş ki, fırsat bulunca yükselmeğe kalkıyorsun!

Demeyiniz sakın. Gerçi bu devirde şunun bunun sırtına basıp ayakları yerden kesilenlerin burunları Kaf dağından su içiyor, fakat biz kendi sırtımızdakilerden baş kaldıramıyoruz ki basacak sırt arıyalım!

Tayyare ile yükseldim ben. Gel gelelim, bunu söylemeğe dilim varmıyor. Yeşilköy hava meydanında elime bir kâğıt tutuşturdular; "imzala bunu" dediler. Şöyle bir göz attım, tüylerim diken diken oldu. Uçuş esnasında malûliyetim ve ölümümle neticelenecek bir kazaya uğrarsam varislerimin Amerika hükûmetinden hiç bir hak iddia etmiyeceklerine dair senet imzalatıyorlar. Aman Allah! Tayyareye mi biniyoruz, Azrail ile boks maçına mı çıkıyoruz? İmzala vasiyetnameyi, ondan sonra ölümlerden ölüm beğen!

Ne dersiniz, o anda bir kabadayılığım tuttu, çıkardım kalemi, bastım imzayı.

Uzatmıyalım efendim, bindik tayyareye. Bu sefer de iri yarı bir adam, oturduğum yerde kayışlarla sımsıkı bağlamaz mı beni! Kımıldanmak ne mümkün! El kol, işaretleri yaptım; "Ayol elimden senet aldınız, bari şuracıkta beni serbest bırakınız. Maazallah, yolda bir kaza olursa kaçar da kurtulurum belki" dedim amma kime dinletirsin? Ben onun dilini bilmiyorum, o benim dilimden anlamıyor.

Korkunç homurtular başladı, zangır zangır titreyerek çalkalandık, ırgalandık ve nihayet havalandık. Şöyle bir kendimi yoklaştırdım, bacakları bağlanıp çukurun yanına yatırılmış kurbanlık koyundan farkım yok. Gözlerimi de bağlamadıklarına şükrederek yavaşça başımı çevirdim, omuzumun hizasındaki pencerecikten dışarıya bir göz attım. Etrafımızde koşuşan bembeyaz bulut parçalarından gayri bir şey görünmüyor.

Pilot dairesinin kapısı açıldı, bir az önce beni bağlayan iri yarı adam geldi, kayışları çözdü. Oooh, cendereden kurtuldum, biraz rahatlar gibi oldum, oturduğum yerde yana dönüp pencereyi sağıma aldım. Şimdi aşağıya da rahat rahat bakabiliyorum.

Meğer yükselmek ne mühim şeymiş. Şehirlerin üzerinden geçerken evler kibrit kutusu gibi görünüyor. Kendimi, cüceler memleketinde seyahat eden Güliver sanıyorum. Hani pencereyi açıp elimi uzatsam şu evlerin hepsini birden avucumun içinde çıtır çıtır ufalayıvereceğim! Yerde bir basamak bulup yükselince etrafındakileri karınca gibi gören civanbahtlara hak verdim! Demek ki yükseldikçe değişiveriyor insan.

Karşıda bir nokta belirdi, yaklaştı, büyüdü. Bir tayyare. Bize doğru gelişine bakılırsa içinde Amerikan yardım heyti üyeleri olsa gerek. Öyle ya, Amerikan yardım malzemesinden bir tek çivinin düştüğü yere kırk heyet ko[...] Biz Amerikan malzemesi [...] amma bindiğimiz tayyare o[...] İster misiniz, gök yüzünde[...] de kontrol edeceğiz" diye [...] sunlar! Haylice heyecan geç[...] Bereket versin, tayyare faz[...] kulmadı, açıktan savuştu.

Tekrar bağlandık, tekrar [...] landık, ırgalandık ve nihay[...] indik.

Tevekkeli değil, yükselm[...] tıkları yere dört elle sarılı[...] Yükseldikten sonra inmek [...] geliyor, doğrusu! Tayyare [...] vaya yükselmek böyle olur[...] nun bunun sırtına basıp [...] kuşunun kanadına çıkmayı [...] kıyas eyleyin!

Cemal

[...]ER GEÇERKEN

Eski ve Yeni [De]virlerde [Don]durma ve [...]

Garplı hayatına girm[...]adığımızdanberi
kapılarının açıldığına şüp[...]
Bilhassa kadının erk[...]karışması, erkeğ[...]
mesi, beraber gezip dolaş[...]rafı artırmıştır.
li gazinolara gidiş yok [...]rafı olmaktan b[...]

Yazın o g[...]re çoluk değil
düğünü gören[...]etler içinde kalı[...]
sım, İstanbul[...]Beyoğlunun çalgı[...]
taşındı durdu[...]bıyan'dan tutu[...]
ninelerin de [...] aile kafileleri [...]
[...]llama usulü de [...]
Düğün ve nikâhlarda[...] mahut frengân[...]
tile öyle bir masrafa giril[...]
ları? Tamamen mechuldü[...]ğün masrafların[...]
Plâj, sinema gezintisi[...]dır. Kaçınılamaz[...]
yade umumi hayatın icapl[...]n fuzuli masraf [...]
Benim asıl sinirlerim[...] olsun diye atışt[...]
dır. Lüzumsuzca iş olsun, [...]
durma! [...]imkân yoktu ki[...]
Eskiden bunu yapma[...]cı dükânı mevc[...]
bul tarafında topu topu [...]iki dükkâncık..
ray arasında, sağ kolda y[...]
[...]apı, Samatya, h[...]
Bunlardan da Yenikapı[...]rdan kimse ora[...]
ları alış veriş ederdi.. Musl[...]
ramazdı.
[...]dık: penbe, bey[...]
Sadece camekânlarına[...]ri.. Telli pullu [...]
yanmış iri ve sert badem [...]e hıristiyanların[...]
da pastalar. Hepsi de dah[...]da böyle şeyler [...]
vazımından! Başka zaman[...] şimdikinin y[...]
Eski devirde dondur[...]e biri zaten do[...]
para verilmezdi. Nüfusu[...]ere uyardı. A[...]
kar, yiyenler de bir takı[...]emen hemen [...]
yiyen, [...] içmeyen [...]
Hele daha eskiden [...]oktu. Beyoğlun[...]
dükkânda dondurma yeme[...]istesna!
on dükkânı geçmiyen pasta[...]fusunun binde[...]
Hoş, Beyoğluna da [...]sta modasını m[...]
Biz, Galatasaray mektepli[...]
başında geliriz.
[...] galiba 30 par[...]
Orta hallilerimiz past[...]eshuru Yüksek[...]
rından alırlardı ki bunlar[...] de Galatasara[...]
tekkeye yakın olanıydı. [...]
[...]rkadaşları, ya h[...]

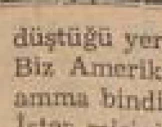

Yatılı tale[...]göstermeden a[...]
rırlar, herkes[...]e olanlar past[...]
ca daha iyi [...]er 1 kuruşa id[...]
ederlerdi. Bu[...] yerde pasta
Karaköyde [...]anta ve biraha[...]
Filip, daha sonra Cenyo o[...]nce tam ortada[...]
Pasta camekânı, kapıd[...]atlardı. Nered[...]
mediğinden pastaların hep[...]
pasta, o devirde?
[...]arekede canlar[...]
Pastacılık daha ziyade[...] yüzünden... L[...]
ğalan ecnebiler ve Rus muh[...]
ri son yirmi beş yıla rastla[...]bicide yazın
Yine eskiden çoğu [...]e pilav, tavuk[...]
mazdı. Hacı Recep müşte[...]ğın. sakız koka[...]
hallebici dükkânları taze [...]
yağı değil!
[...]masrafı aile bü[...]
Bugün dondurma ve [...] yükudür. Seb[...]
de her halde epice ağır bas[...]rı!
dan dolayı ilâç ve hekim p[...]

Zi[...]

Deli Pe[...]
da Danim[...]
ile berabe[...]
kuleyi ge[...]
çıktıkları [...]
miş ki:
— Tab'[...]
hakkında [...]
mi?
Ve ma[...]
zak asker[...]
ret edere[...]
Kazak, Ç[...]
reddüt e[...]
den kend[...]
krala sor[...]
— Nas[...]
ba var m[...]
Kral ce[...]
— All[...]
yoktur!

ER GEÇERKEN

Eski ve Yeni ...virlerde ...Dorma ve Pasta

Garplı hayatına girm... adığımızdanberi yeni yeni masraf
...alarının açıldığına şüp...
Bılhassa kadının erk... karışması, erkeğin gittiği yere git-
...i, beraber gezip dolaş... rafı arttırmıştır. Hele çalgılı ve içki-
...gazinolara gidiş yok mu... raflı olmaktan başka çirkindir de...
Yazın o gü... re çoluk değil, çocuk da götürül-
düğünü gören... etler içinde kalıyordum. Koca mev-
sim, İstanbul... Beyoğlunun çalgılı-içkili bahçelerine
taşındı durdu... sıbyan'dan tutunuz yetmişlik kadın
ninelerin de k... aile kafileleri halinde!
Düğün ve nikâhlarda... llama usulü de yeni çıkmıştır. Vak-
öyle bir masrafa girilm... a mahut frengâne nikâh şekeri kutu-
..? Tamamen mechuldü... ün masraflarından ise de daha zi-
Plâj, sinema gezintis... dır. Kaçınılamazdı.
...e umumi hayatın icapla... n fuzuli masraf pasta ile dondurma-
Benim asıl sinirlerim... olsun diye atıştırılan pasta ve don-
Lüzumsuzca iş olsun...
...ma! ... imkân yoktu ki.... Zira bütün İstan-
Eskiden bunu yapma... cı dükânı mevcuttu. Lâleli ile Aksa-
...tarafında topu topu i... iki dükkâncık..
...arasında, sağ kolda y... apı, Samatya, hıristiyan-
Bunlardan da Yenikap... rdan kimse oralara uğ-
...alış veriş ederdi.. Musl...
...nazdı.
Sadece camekânların... dık: penbe, beyaz leylâki renge bo-
...mış iri ve sert badem ... ri.. Telli pullu mumlar ve bayat ka-
...pastalar. Hepsi de dah... e hıristiyanların nişan ve düğün le-
...ımından! Başka zaman... da böyle şeyler yemez ve almazdılar.
Eski devirde dondur... a şimdikinin yüzde beşi nisbetinde
...ra verilmezdi. Nüfusu... e biri zaten dondurma yemeğe kor-
...r, yiyenler de bir takım... ere uyardı. Aç karnına dondurma
...ren, ... içmeyen... emen hemen ... seyyar esnafdan alırdık;
Hele daha eskiden ... oktu. Beyoğlundaki topu topu sekiz,
...kkânda dondurma yeme... istesna!.
...dükkânı geçmiyen pasta... nüfusunun binde biri ayak basmazdı.
Hoş, Beyoğluna da ... ta modasını memlekete yayanların
...z, Galatasaray mektepli...
...şında geliriz.
Orta hallilerimiz past... — galiba 30 paraya — Rum furunla-
...ndan alırlardı ki bunlar... meşhuru Yüksek kaldırımın başında,
...kkeye yakın olanıydı. ... de Galatasaray köşesinde vardı.
Yatılı tale... rkadaşları, ya hademe vasıtasile aldı-
...rırlar, herkes... göstermeden atıştırıverirlerdi. Para-
...ca daha iyi ... te olanlar pastanadeden alış veriş
ederlerdi. Bu... er 1 kuruşa idi.
Karaköyde ... yerde pasta bulunurdu: eski ismi
...lip, daha sonra Cenyo o... anta ve birahanede...
Pasta camekânı, kapad... nce tam ortada idi, lâkin rağbet gör-
...ediğinden pastaların hep... atlardı. Nerede günü gününe çıkmış
...asta, o devirde?
Pastacılık daha ziyade... arekede canlandı, revaç buldu. Ço-
...alan ecnebiler ve Rus muh... yüzünden... Lâkin tam gelişme dev-
...son yirmi beş yıla rastla...
Yine eskiden çoğu ... bicide yazın bile dondurma bulun-
...azdı. Hacı Recep müştes... le pilav, tavuk, çorba kat'iyyen. Ma-
...allebici dükkânları taze ... çın, sakız kokardı. Tavuk tüyü ve iç
...ağı değil!
Bugün dondurma ve ... masrafı aile bütçesinin yıkıcı değilse
...e her halde epice ağır bas... yüküdür. Sebep olduğu hastalıklar-
...an dolayı ilâç ve hekim p... arı!

R. H. K.

...ştüğü yere kırk heyet ko...
...z Amerikan malzemesi ...
...ma bindiğimiz tayyare o...
...er misiniz, gök yüzünde...
...kontrol edeceğiz" diye ...
...nlar! Haylice heyecan geç...
...ereket versin, tayyare faz...
...lmadı, açıktan savuştu.

Tekrar bağlandık, tekrar ...
...ndık, ırgalandık ve nihay...
...dık.

Tevekkeli değil, yükselen...
...kları yere dört elle sarılı...
...ükseldikten sonra inmek ...
...eliyor, doğrusu! Tayyare ...
...aya yükselmek böyle olur...
...un bunun sırtına basıp ...
...uşunun kanadına çıkmayı ...
...ıyas eyleyin!

Cemal

Zihniyet Farkı

Deli Petro bir ziyareti esnasında Danimarka Kralı IV.Frederik ile beraber Kopenhag şehrindeki kuleyi geziyormuş. Tam tepesine çıktıkları zaman Deli Petro demiş ki:

— Tab'am üzerindeki nüfuzum hakkında size bir fikir vereyim mi?

Ve maiyetinde bulunan bir kazak askerini çağırmış, aşağıyı işaret ederek "Atla!" emrini vermiş. Kazak, Çarı selâmlamış ve hiç tereddüt etmeden kulenin tepesinden kendisini atmış. Deli Petro, krala sormuş:

— Nasıl? Sizde böyle sadık baba var mı?

Kral cevap vermiş:

— Allaha şükür bir tane bile yoktur!

DÜNYA BUYA...

Vatkalar Tarihe Karışırken

Kâh, dut yaprağını yiyen bir ipekböceği gibi kadınlarımızın eteğini kemire kemire diz kapağına, daha üstüne çıkaran; kâh, çıplak heykele peştemal kuşandıran yobaz kadı gibi asabi parmaklarile yakaladığı etekleri çekiştire çekiştire aşağıya topuklar hizasına indiren moda: İlkbaharın kararsız havalarındaki barometre ibresi gibi birden yükselmiş, belden yukarıya, omuzlara fırlamış, şimdi oralarda ve oralarla meşgul...

İlk yaptığı işi, heyecan duyarak üzüntüyle dinledim: Omuzlardaki vatkaları yakalamış, günlerdenberi suyu değiştirilmeyen bir vazoda duran solmuş, pörsümüş çiçekler gibi onları fırlatmış, atmış..

Artık vatkalı omuzlar, tarihin değilse bile, gardiroplarda dokunulmıyan yerlerin, sandıklarda açılmıyan bohçaların malı!

Üzülmemek kabil mi? Tanıdıklarınızın, ahpaplarınızın, dostlarınızın, düşmanlarınızın, hattâ isimlerini dahi bilmediğiniz sokaklardan geçenlerin yüzlerine, - daha doğrusu - omuzlarına bakınca gözlerinizin çekeceği azabı, ıztırabı bir tasavvur ediniz: O, ne estetik bozukluğu olacak...

Şu genç kıza, sık sık otobüste rastlıyordunuz: Güzel bacakları, ince bir beli, boyu ve bedeniyle mütenasip omuzları vardı. Aralarından ... renkli bir çiçek sapını andıran boynu uzanıyor; üzerindeki baş, esrarlı iklimlerde yetiştirildiğine yemin edeceğiniz bir güle, bir manolyaya benziyordu.

Aman! Ona, ne oldu böyle? Boynu birden zayıflamış, şeker kamışları gibi uzamış.. Anlaşıldı, bazı hastalıklardaki vitamin gibi vatka eksikliğinden! Omuzlardaki pamuklar atılıp, yaratıldığı şekilde karşımıza çıkınca, boyuna bosuna rağmen, bu küçük zannedilen kukus, o güzel vücudü mahvetmiş, âdeta maya konmıyan hamurlara, hamursuza dönmüş, şekilsiz, yamyassı, upuzun bir şey olmuş..

Moda taammüm edince, ya o, Kara Ahmet pehlivan yapılılarımız ne olacak, âlemin içine o bir karış genişliğindeki omuzlarla nasıl çıkacaklar?

Ya, şu saz benizli? Hani avurdu avurduna çöküktü de yine omuzları dört motorlu bir tayyare kanadı kadar genişti..

Bütün bu insanlar, o daracık, o düttürü Leylâ omuzlarla birbirlerinin yüzlerine nasıl bakacaklar?

Şu moda, ne hırpalayıcı, ne tahrip edici veya yükseltici, parlatıcı bir kuvvet.. Bir anda en kof adamı bir hergül, bir dev misali de miskin, sünepe bir hale getiriyor. Tıpkı, politika gibi...

Maamafih, insan yine bir teselli noktası buluyor. Bu son moda da, belki demokrasi icabıdır: Belki bize olduğumuz gibi, olduğumuz kadar görünmemiz lâzımgeldiğini ihtar ediyor!

Ertuğrul Şevket

— Tuhaf şey! Nabzınız birdenbire fazlalaştı, sizi tedavi etmem lâzım!

İyi ki Hatırlattın

İki arkadaş sokakta karşılaşırlar:

— Yahu, böyle koşa koşa nereye?

— Eve, bugün hizmetçi gitti, karım yapyalnız, gitmezsem kıyamet kopar.

— İyiki aklıma getirdin, hemen ben de gideyim; karım anasına gitti, hizmetçi evde yap yalnız.

Doğru

Hakiki yaşlılığın en iyi tarafı artık kimsenin size: "Yaşlanıyorsunuz!" dememesidir...

Dalgınlık

Doktor — A! Termometre ile yazıyorum. Galiba stilomu koltuğunuzun altına koymuşum!

"L'Illustré" den

ÇİKLET

Bizim mahallenin kızları
Bayılırlardı
Bir zamanlar
Fosforlu Cevriye türküsüne.
İçlerinde (Cevriye) yoktu amma
Dost halinden anlar
Cevr-ü-cefa çeken kızlardı..

Şimdi bir Amerikan şarkısı tutturmuşlar
Ve unutmuşlar
Gönül yoldaşları
Fosforlu Cevriye'yi...

Recep Bilginer

Yazısız karikatür "Fransız karikatürü"

Tarihten Fıkra:

Napolyon İle İki İngiliz Gemicisi

Napoléon. İngiliz adalarına kuş uçurtmadığı ve bütün Fransız sahillerini göz altında bulundurduğu bir sırada Fransada esir kalmış iki İngiliz gemicisi memleketlerine kavuşmak için firara karar verirler.

Fakat nasıl? Sandal olsun tedarikine imkân yoktur.

Nihayet pek güçlükle, gayet gizli olarak ve aylarca çalışarak incecik tahta parçalarını birleştire birleştire bir kayık yaparlar. Kayığın boyu ancak bir metre kadardır ve eni ise yarım metre... Bununla denize açılırlar. Devriyeler görür, yakalanırlar. Cezaları idamdır.

Vak'a Napoleon'un kulağına gider. Esirleri karşısına çağırır:

— Siz şu ufacıcık tekne parçasile mi Manş kanalını geçmeği göze aldınız? Olamaz!

— Evet. Hattâ müsaade buyurunuz, yine açılmağa hazırız!

Napoleon, gemicilerin bu vatan aşkına, cesaretine hayran olur:

— Peki, der, müsaade ediyorum; lâkin o tekne ile değil. Sizi bir gemimiz memleketinize götürecektir. Londra halkına anlatınız.

Düşmanım da olsa cesurları takdir ederim!

NİKÂH DAİRELERİNDEN HAYAT SAHNELERİNE

ERKEKLİK GURURU

30 — XXIV

— 18 —

Tekrar solana döndüler. Ev sahibi;

— Hanım kızım, sen otur, şu gazetelere, kitaplara bakarak vakit geçir, ben şimdi gelirim.

Diyerek salondan çıktı. Firdes masanın üstündeki mecmuaları karıştırmağa başladı. Gözleri sahifelerde dolaşıyor, resimlere bakıyor, fakat bir takım karaltılardan gayri hiçbir şey fark edemiyordu. Zihni başka şeylerle meşguldü. Arada bir gözlerini gazeteden kaldırıp etrafına bakınıyor, salonu döşeyen lüks eşya üzerinde birer birer takılıp kalıyor, içini çekerek mırıldanıyor : " Ah, şöyle bir evimiz olsaydı!" O anda Sabriyi hatırlıyor, kalbinde bir sızı burkuluyor. Kocasının hapishanedeki vaziyetini düşündükçe göz pınarlarını yakarak süzülen damlacıklar yanaklarından yuvarlanıyor.

Biraz sonra ev sahibi salona girdi, elindeki büyücek tepsiyi masanın üstüne bıraktı:

— Hadi kızım, karşı karşıya otularım da ağzımızı tatlılandırıp tatlı tatlı konuşalım. Fondanlar pek güzel, ağzına lâyık.

— Aman, niçin zahmet ettiniz, teyzeciğim.

— Estağfurullah, hanım kızım. Zahmet olacak bir şey yok ki. Bugün benim misafirimsin, fakat bundan sonra evin kızı olacaksın, İnşaallah bu işleri kendi elinle yapacaksın.

Kadın yaldızlı bir şişeden kadehleri doldurup birini Firdese uzattı:

— Al bakalım, kızım. Afiyet şeker olsun.

Firdes elini uzatmadı, yüzü kızararak:

— Teşekkür ederim, dedi, ben şimdiye kadar içki içmedim. Sabri de böyle şeyler kullanmaz.

— Bu içki değil kızım. Mentalı likör. Yani tatlı nane şurubu. İç de bak, hoşuna gidecek. Sinirlerini de yatıştırır.

Kadının ısrarı karşısında Firdes kadehi aldı, elleri titreyerek ağzına götürdü. İlk yudumda yüzünü buruşturunca ev sahibi yılışık bir kahkaha attı:

— İlk defa içtiğin için birinci yudum tuhaf geldi galiba. Kadehi bir yudumda iç, derhal alışırsın.

— İçemiyeceğim, teyzeciğim. Yutamıyorum.

— Kendini tiksindirme, kızım. Bak ben nasıl içiyorum.

Kendi kadehini bir yudumda içtikten sonra ağzını şapırdatarak bir fondan aldı:

— Ooh, pek de güzel. Hadi bakalım içiver şunu.

Firdes kadehi ağzına boşalttı, yine yüzünü buruşturarak zorlukla yuttu. Fondanı dilinin üstünde yuvarlarken boğazında garip bir yanma hissediyordu. Kadın ikinci kadehi de doldurdu:

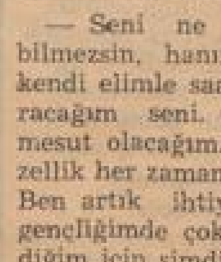

— Likör çok iyi şeydir, kızım. Bilhassa asabı bozuk kadınlar için çok faydalıdır Birkaç tane içince sinirler yatışır, vücut rahat eder. Hadi bakalım, şunu da atıver ağzına!

İkinci kadehten sonra Firdesin boğazından midesine doğru inen yanma, latif bir hararet halinde vücuduna yayılmağa başladı. Gözleri hafifce puslanıyor, karşısındaki eşya mütemadiyen renk değiştiriyordu. Kadın kalktı, tabaktan aldığı fondanı kendi elile Firdesin ağzına uzattı, sonra boynuna sarılıp yanaklarını öptü:

— Seni ne kadar sevdiğimi bilmezsin, hanım kızım. İnşaallah kendi elimle saadete de kavuşturacağım seni. O zaman ben de mesut olacağım. Bu gençlik, güzellik her zaman insana yar olmaz. Ben artık ihtiyarlıyorum, fakat gençliğimde çok iyi günler geçirdiğim için şimdi gönlüm rahat.

Ce. Re.

(Devamı var)

FIRTINADAN SONRA

Sokratın gayet asabi olan karısı bir gün yine onunla hararetli bir kavgaya tutuşur. Adamcağız kulübesinden çıkıp kapının önünde büzülür. Hiddetli kadın arkasından koşarak elindeki su dolu testiyi kafasına vurur. Testi kırılıp sular başından aşağı omuzlarına doğru akmağa başlar.

Bir dostu:

— Bu ne hal?. diye sorar.

Sokrat.

— Tabii, bu kadar fırtınadan sonra yağmur yağacaktır.

Diye cevap verir.

Ziyafet Sofrasında

Elektrik cihazlariyle ismini dünyaya duyurmuş meşhur Amper, müthiş bir dalgındı.

Bir gün dostlarından biri evinde ziyafet veriyordu. Tanınmış birçok kimselerle beraber, Amper de ziyafet sofrasının etrafındaki iskemlelerden birini işgal etmişti.

Yemek masaya geldi, Amper bir yudum aldı, beğenmedi. Birden kendisini evinde ve ziyafeti kendi veriyor sandı, başını kaldırdı, misafirlere özür dilemeğe başladı:

— Affedersiniz, takdim ettiğimiz yemekler berbat! Ne kadar tenbih edersem edeyim, şu hemşirem, iyi yemek pişiren bir ahçı bulamıyacak!

Muktesit Millet

Amerika'da bir binanın ikinci katından bir kadın aşağıdaki büyük çöp kutusunun içine düşer. O sırada oradan geçen bir Japon, kadını çöplerin içinde görünce:

— Amerikalılar çok müsrif, bu kadın bizde olsaydı daha on sene işe yarardı!.. der.

Kabiliyet Meselesi

Balzac bir ziyafetteydi. Bir münasebetle kendisine sordular:

— Dram yazmağa niyetiniz var mı?

Balzac, şiddetle itiraz etti:

— Hayır, hayır, katiyen!..

Biraz sustu, sonra o zamanlar dram yazan en meşhur Fransız muharrirlerini bir bir saydı, ilâve etti:

— Ciddi söylüyorum, benim de dram yazmağa kabiliyetim bunlarınki kadar hiçtir!

Mark Twain, Bu...

Mark Twain yazın başlangıcında bir köye sayfiyeye gitmişti: Geziyor, avlanıyor, şehrin gürültülü hayatından uzak bir kaç ay yaşamağa karar vermiş görünüyordu.

Bir gün, kapısı çalındı, açtı baktı: Köyden bir heyet. Köy mezarlığının etrafına çevrilecek parmaklık için kendisinden yardımda bulunmasını rica ediyorlar.

Mark Twain, birden köpürdü. hiddetle bağırmağa başladı:

— Beş para bile vermem... Köy mezarlığına parmaklık çevirmeğe ne lüzum var? İçinde yatanlar, nasıl olsa kaçamazlar; dışarıdakiler ise zaten orada yatmak istemezler!

Kadın — Bucasını niye üç defadır süpürüyorsun?

"Escapades" den

(Ana Yasa) da Uydurma Kelimeler

E

Edep töreleri = Adab-ı umumiye

Maazallah! Çocuğumuz söylese ayıplarız. Hem öz Türkçe elbette "edep" mânasına gelen bir kelime vardır. Sadece "töreleri" değil, onu da almalı idik.
"Edep" yalnız başına kullanılırsa münasebetsiz şeyler hatırlatmaz. Fakat "Edep töreleri" şekline girince akıl "edep yeri" gibi mânalara kaçıyor. Hepsini bir yana bırakalım, şu "edep töreleri" hem sevimsiz, hem ahenksiz, hem de mefhumu anlatmaktan şiddetle âciz.

Egemenlik = Hakimiyet.

Ne denirse densin "Hakimiyet" kelimesindeki kudret, kuvvet bunda yok. Hafif bir söz. Azıcık da "Göçmen, göçmenlik", "ergenlik" nevinden kelimeleri hatırlatıyor. Kendi hesabımıza "Hakimiyet" i tercih ederdik, yahut o kuvvette bir söz bulunmasını isterdik.

Eğlem = Fiil

Ne diyeceğimizi bilemiyoruz.

Egemli kalkışmalar = Fiili teşebbüsat.

Cebr edilmedikçe ... bu gibi uydurma Türkçeleri!

Ertelemek = Tehcil etmek.

"Ertesi" kelimesinden çıkarılmış olacak. Lâkin gazetelerde bunca teçil edilmiş davalar ve kararlar okuyoruz, henüz hiç biri "tecil edildi" yerine "ertelendi" diye yazmak cesaretini gösteremedi. Artık ne kadar tuttuğunu anlayınız! Bir yargıç yani hakim dâva sonunda:

— Karar ertelendi!

Dese insan "Aman, ne oldu?" diye meraka düşer, kime soracağını bilemez.

Eşit = Müsavi

Uygun. İtirazımız yok. Zira zaten lisanda mevcut güzel sözlerdendir. Bir kelimeyi yaşatmış oluyoruz. Tebrik ederiz.

G

Geçerlik = Meriyet

Arapcasını beğenmezdik; Türkçesi de beğenilir gibi olmamış. Sebebi de cümle arasına sıkıştırmaktaki güçlüktür. "Meriyetten kaldırıldı" yerine "Geçerlikten kaldırıldı" demeğe alışmak epey uzun sürecek.

Genelkurul = Heyet-i umumiye.

"Horul horul" u akla getiriyor ama ziyanı yok. Tutmağa yüz tuttu.

Genel uygunluk bildirimi = Umumi mutabakat-ı beyan.

"Mutabakat" karşılığı "uygunluk" a sözümüz yok. Lâkin şu "bildirim" işi bozuyor. Dil "Yıldırım" a alışmıştır ama "bildirim" i pek benimsiyemiyecek, galiba.

Gen soruş = İstizah

"Gen" de ne ola? Haydi "soruş" u kabullenelim. Hem neden "soru" değil "soruş"?

Giderler = Masarif

Güle oynıya gidiyorlar, zaten!

Görev = Vazife

Görevimiz bu kelimeyi yermek, vazifeyi beğenmektir. Ötede "hak" "makam", "Meclis" kelimelerini bıraktıktan sonra "vazife" gibi Türkçeleşmiş, kökleşmiş bir sözü atmaktan murat ne ola?

Doktor Bilir mi?

Meşhur operatör Langenbeck'e genç ve güzel bir kadın müracaat eder: Şikâyeti bacağından. Operatör, diz kapağının biraz yukarısından ameliyat yapılması lüzumunu bildirir. Aksi takdirde topallık mukadder. Tabii, kadın razı olur.

Ameliyat biter, kadın sorar:

— Bu, diz kapağımın üzerindeki yara iyileştikten sonra ameliyatın yeri görünecek mi dersiniz?

Operatör gülümsiyerek, cevap verir:

— Artık, bu tamamiyle sizin kendi elinizde olan bir şeydir!

Üstelik Şerefi de Yok!

Büyük Frederik, çok iyi tanıdığı bir doktorla konuşurken şaka yapmak ister ve sorar:

— Şimdiye kadar kaç kişiyi öteki dünyaya gönderdiniz?

Gözünü budaktan sakınmıyan insanlardan biri olduğu anlaşılan doktor, cevap verir:

— Majeste, bunların sayısı sizin gönderdiklerinizden çok daha azdır. Hem, şerefi de sizinkisiyle mukayese edilemiyecek bir raddededir!

Senelik aile bütçesi

— Burası sana kürk aldığım ayın grafiğidir!

"Cartoon" dan

Meş'um kadınlar

— Beni unutmak için üç kişi orduya gönüllü yazıldı.
— Bu da bir şey mi? Bir erkek beni unutmak için eşkiya takibine giden müfrezeye katıldı!

TEMAŞA

Henüz perde açılmamıştı. Bir kır âlemi yaşanıyormuş gibi bir manzaraya şahit oldum. Yerlerine oturmuş oturmamış bir sürü genç ön safları işgal ve salonun huzurunu bozuyorlardı; yani bir mubassırsızlık havası içinde; halbuki yine onlar gibilerden bir ekseriyet tiyatroda oturmasını bilircesine hareket ve sükûnet arz etmekte idiler. Tiyatroda kadın azdı ve buna rağmen salon kalabalıktı. Tanıdıklarımdan dostum Bilâl Azizi; arkadaşlarımdan Sinan Beyefendiyi; sevimli Selâhattini gördüm Üst tarafını maalesef tanımadıklarım teşkil ediyorlardı.

Paydos

Piyes oynanmağa başladığı zaman henüz herkes yerli yerine yerleşmemiş olmasına rağmen ortalıkta bir sükûn belirdi. Vasfi Rıza kanapesinde Bedia mangal elinde odaya girerken görüldü. Mükâleme başladı. Fakat benim hemen arkamda oturan beylerin şakaları tınmadı ve bu benim oyunu terk ettiğim ikinci perdenin sonuna kadar ber devam idi. Çok fena lâkırdılar ettiler, çok çirkin güldüler. Hülâsa bir gence yakışmıyacak ne varsa hepsini cem ve izhar eylediler. Hele piyeste Rıdvan ismini alan aktör Muzafferin sahneye gelmesi üzerine ta arkamda oturan hem de güzel ve bilhassa daha dikkatli olması icabeden bir gencin yüksek sesle fırlattığı çirkin kelimeler onun hesabına beni utandırdı. Acaba kulakları bu sözlere alışmışlardan mı diye hazin bir vehme ve binaenaleyh bir eleme duçar oldum! Ne fena!

Bereket versin

Piyes pek güzel, sanatkârlar pek muvaffak idiler de bu arsız çocuklarımızın verdiği teessürü tesliye ediyorlardı, beni sahneye çekiyorlardı. Yoksa arzettiğim lâubalilikler (!) çekilir şeylerden değildi muhterem karilerim. Bu günlük bir de bunu söyliyeceğim. Vasfi Rıza rolünde bir şaheserdi. Bana yirmi sene evveli hatırlattı ve hasretimi giderdi. 1928 de Pariste varyete tiyatrosunda oynıyan ve senelerce devam eden (Tonas) piyesindeki; (Lafaur) adlı dünyaca muvaffak ve meşhur sanatkâr: Bilmem nasıl söyliyeyim? Tıpkı Vasfi Rıza gibi miydi? Yoksa Vasfi Rıza onun gibi miydi? Emniyet ediniz pek kestiremiyorum. Aferin koca Vasfi! Ben senin bir de sahne âşıkın oluverdim!

S. M. S.

Doktorlar ölürken:

SON MUAYENE

İsviçreli doktor Albercht von Haller ölüm döşeğine yatmıştı. Sağ eli, sol kolunun nabzında idi. Son sözleri şunlar olmuştur:

— Nabız daha atıyor... Atıyor... Durdu!

HAKİKİ TEŞHİS

Pierre Chirac, çok meşhur bir Fransız doktoruydu. Ağır bir hastalığa yakalanmış ve yüksek ateşle yatağa düşmüştü. Dalgın bir halde, sol kolunun nabzını tutmuştu. Son sayıklaması şu oldu:

— Beni çok geç çağırttınız.. Hasta ölüm döşeğinde. Artık yapacak hiç birşey kalmamıştır!

Menfaatinizi korumak istiyorsanız
AYDEDE
ye ilân veriniz çünkü:
AYDEDE
de çıkan ilânların ömrü bir günlük değildir

AYDEDE

SIYASI HOŞSOHBET GAZETE

ABONE ŞARTLARI

6 Aylık	Memleket içi	7,5	Lira
»	Memleket dışı	12	»
1 Senelik	Memleket içi	14	»
»	Memleket dışı	21	»

Ayyaş ressam

— Bir de bana bugün hiç içmedim demiştin!

"Escapades" den

Tıraş Mutlak

Bay Hüsnü zengin olduktan sonra, çocukluğundanbıri merak verdiği, fakat hiç bir şeye benzemiyen şiirlerini yazmıya devam eder. Yalnız o zaman bulamadığı dinleyicileri şimdi her Cumartesi akşamı evine davet edip yemek yedirdiği arkadaşlarında bulur ve onlara yemekten sonra hafta içinde yazdığı şiirleri okur. Adamlar nefis yemeklerin hatırı için, bu uzun şiirleri hayran hayran dinlerler.

Bu adamlardan ikisi bir Cumartesi akşamı sokakta birbirlerine rastgelirler.

— Ben Hüsnülere gidiyorum; sen de gelecek misin?

— İsterdim ama imkânsız, bu gün traş olamadım ayıp olur.

— Adam düşündüğün şeye bak, yemekten sonra orada ister istemez traş olacaksın.

Barda İki Arkadaş

— Şuradaki adamı görüyor musun? Aile saadetimizi mahvetti.

— Ya, vah vah! Ne gibi?

— Bizdeki hizmetçi ile evlendi, başkasını da bulamadık, bütün işler karıma kaldı.

TÜRKİYENİN
En Büyük Kadın Gazetesi
HANIMELİ
11 inci Kasım Sayısı Çıktı

Bu sayının içindeki yazılardan bazıları:

★ — Cumhuriyetimiz 26 ıncı yılına basarken kadınlarımızın fikirleri.
★ — Atatürk kadınlarımız hakkında neler düşündü?
★ — Kadın işe giderken süslenmeli midir?
★ — Kış modası, kış jimnastikleri, yün ve elişleri örnekleri
★ — Bebekleri üşütmeyiniz! Bebeklerin kışlık patik ve eldivenleri
★ — Evlenmek ister misiniz? Vereceğimiz on öğüdü yapınız.
★ — Balo mevsimi başlarken: Geceleri süreceğiniz kokular. Bu kokuların tuvaletinizle uygunluğu
★ — Çarşıdaki alışverişinizde nelere dikkat etmelisiniz?
★ — El yazınızı ve fotoğrafınızı bize gönderiniz size kim olduğunuzu bildirelim!
★ — Kocanızın eski caketinden oğlunuza yeni pardesü nasıl yaparsınız?
★ — Biçki, dikiş, çiçek dersleri, örgü ve iğne işleri. Hikâye, roman, meraklı dünya haberleri, şiir, fıkra, eğlence, renkli ve resimli.

40 Sahife 50 kuruş

İstanbul TAN matbaası

KALECİK
"Kırmızı"

Ankara bölgesinin şaraplık üzümlerinden yapılmıştır.
Milletlerarası şarap Kongresinde en çok takdir kazanan bir çeşnimizdir.

Tekel

6 Aylık (AYDEDE) Koleksiyonları

Bu sayımızla, altıncı ayımızı ikmal etmiş oluyoruz. Koleksiyonlarımız - evvelce de bildirdiğimiz gibi - 52 nüsha itibariyle 6 aylık üzerinden ciltleneceğinden muhterem okuyucularımıza ciltlerimizin fiatını ve satışa çıkarılacağı tarih hakkında lüzumlu malûmatı yakında vereceğiz.

(Aydede) ciltlerine yalnız mücellit ve posta ücreti ilâve olunacaktır.

SEN - BEN

Ağızdaki her çeşid kokuyu giderir ve güzel bir koku bırakır. Sıhhatini ve başkasını rahatsız etmemeği düşünen herkesin kullanacağı müstahzar. 15 komprimelik orijinal ambalâjlarda satılır. 25 kuruş
Deposu: Yahya Pâkzad halefleri İstanbul Keteneiler Sabuncu Han Caddesi No. 16 Telefon 23053

Sahibi: F. KARAY
Yazı işlerini fiilen idare eden:
Cemal Refik Delibaş
İdare yeri: Ankara Caddesi 98/2 İstanbul
Dizildiği yer:
Murat KERMAN Mürettiphanesi
Basıldığı yer: TAN Matbaası

Tâbiat Meselesi

Üç İngiliz bir kahvenin terasında oturuyorlar. Bir otomobil geçer. Birisi:

— Chrysler! der.

Beş dakika sonra, ikincisi:

— Packard, der.

Aradan bir hayli zaman geçtikten sonra, üçüncü İngiliz ayağa kalkar ve:

— Kavgadan hoşlanmam! der ve gider.

Bedavacılık

Bir İskoçyalı postanenin kapısında arkadaşına rastgelir:

— Bonjur! Burada ne işin var, havale mi alacaksın?

— Keşke, ne gezer.

— Her halde kendin göndereceğine, beni inandıramazsın.

— Müsterih ol; sadece kalemimime mürekkep doldurmaya geldim!

D. Denizyollarından

9/Kasım/948 - 15/Kasım/948 (dahil) tarihleri zarfında aşağıda isimleri yazılı hatlarımıza kalkacak vapurların isimlerile kalkış gün ve saatleri ve kalkacakları rıhtımlar.

KARADENİZ HATTI — Salı 5.00 de (Bakır), Perşembe 5.00 de (İzmir) ve Pazar 5.00 de (Çorum). Galata rıhtımından kalkar.
İNEBOLU HATTI — Çarşamba 5.00 de (Dumlupınar) Sirkeci rıhtımından kalkar.
MUDANYA HATTI — Salı 9.00 da (Sus), Çarşamba 9.00 da (Marakaz), Perşembe 16.00 da, Cumartesi ve Pazar 9.00 da (Sus), Pazartesi 9.00 da (Marakaz). Galata rıhtımından kalkar.
BANDIRMA HATTI — Cuma 8.15 de (Marakaz) ve Pazartesi 8.15 de (Sus). Galata rıhtımından, Çarşamba, Cumartesi ve Pazartesi 20.00 de (Konya). Tophane rıhtımından kalkar.
KARABIGA HATTI — Salı ve Cuma 19.00 da (Seyyar). Tophane rıhtımından kalkar.
ÇANAKKALE HATTI — Pazar 18.00 da (Kemal). Tophane rıhtımından kalkar.
İMROZ HATTI — Cumartesi 10.00 da (Mersin). Sirkeci rıhtımından kalkar.
AYVALIK HATTI — Çarşamba 19.00 da (Saadet) ve Cuma 19.00 da (Antalya). Sirkeci rıhtımından kalkar.
İZMİR HATTI — Çarşamba 11.00 de (Aksu) ve Cumartesi 11.00 de (Ege). Galata rıhtımından kalkar.
BATI AKDENİZ — Cuma 12.00 (İstanbul). Galata rıhtımından kalkar.

TELEFONLAR

Deniz Hatları İşletme Müdürlüğü: (44678) Santralden (81)
İstanbul Başacenteliği: (42362)